

Kisa Usuli: Utangulizi

SABATO MCHANA

Somo la Juma Hili: Yohana 1:1-5; Mwa. 1:1; Yohana 1:9-13; Yohana 3:16-21; Yohana 9:35-41; Mathayo 7:21-23; Yohana 17:1-5.

Fungu la Kukariri: "Hapo mwanzo kulikuwako Neno, naye Neno alikuwako kwa Mungu, naye Neno alikuwa Mungu" (Yohana 1:1).

Juma la kwanza lilishughulikia mwisho wa injili ya Yohana, ambapo alielezea sababu ya kuandika Injili yake. Somo la juma hili, litaarejea mwanzo wa Injili hii, ambapo Yohana mwenyewe akiwa amevuviwa na Roho Mtakatifu, anaonesha mwelekeo anaokusudia kumpeleka msomaji. Katika maneno na ibara za awali za uandishi wao, waandishi wa Agano Jipya mara kwa mara wanawasilisha mada wanazokusudia kuzielezea. Ndivyo alivyo Yohana, ambaye mada zake zinawasilishwa kama sehemu ya upeo mpana wa kiulimwengu unaoonesha kweli zinazoongoza kuhusu Bwana Yesu Kristo – kweli zinazorudi nyuma kabisa hata kabla ya Uumbaji.

Wasilisho hili, mwanzoni mwa kitabu hiki, linawapatia wasomaji, wakijua tayari kwamba Bwana Yesu ni Masihi, faida ambayo hata wale wahusika waliomo kwenye kitabu chenyewe hawakuwa nayo. Msomaji anaweza kuona kwa uwazi mada kuu ambazo huyu mwinjilisti (Yohana) anazirejea anapoelezea kisa cha Yesu. Mada hizi kuu zinawekwa katika kipindi cha kihistoria cha maisha ya Bwana Yesu hapo duniani.

Somo la juma hili litaanza kwa Utangulizi (Yohana 1:1-18) na kisha kufupisha mada zake kuu. Mada hizi zitaangaliwa katika sehemu zingine kwenye injili ya Yohana pia.

*Soma somo la juma hili ukijiandaa kwa ajili ya Sabato, Oktoba 19.

Hapo Mwanzo - Neno Aliye Mungu

Soma *Yohana 1:1-5*. Maneno haya yanadhihirisha nini kuhusu Neno, Yesu Kristo?

Injili ya Yohana inianza kwa wazo hili la kushangaza: "Hapo mwanzo kulikuwako Neno, naye Neno alikuwako kwa Mungu, naye Neno alikuwa Mungu" (*Yohana 1:1*). Sentensi hii nzuri ina kina cha mawazo tunayoweza kuyaelewa kwa juu juu tu.

Kwanza, mwinjilisti huyu anadokeza juu ya kisa cha Uumbaji, *Mwanzo 1:1*, "Hapo mwanzo." Neno alikuwapo tayari kabla ya mwanzo wa ulimwengu. Hivyo, Yohana anathibitisha hali ya kuwepo milele ya Bwana Yesu.

Kinachofuata, "naye Neno alikuwako kwa Mungu." Kwenye *Yohana 1:18*, Yohana anaonesha kwamba Neno, yuko "katika kifua cha Baba." Hata tukijaribu kiasi gani kuelewa maana halisi ya hali hii, jambo moja ni hakika, Yesu na Baba wana ukaribu wa ndani sana.

Kisha ndipo, anasema, "Naye Neno alikuwa Mungu." Lakini Neno linawezaje kuwa pamoja na Mungu na wakati huo huo kuwa Mungu? Jibu linapatikana katika Kiyunani. Kiyunani kina kibainishi kilicho wazi kinachoashiria u-mahususi wa kitu au mtu. Siyo mtu au kitu fulani kisichojulikana hasa kwamba ni kipi. Cha muhimu kwetu basi ni kwamba kibainishi mahususi cha kiyunani, kinaashiria umahususi, kitu au mtu mahususi.

Kwenye kirai "Neno alikuwako kwa Mungu," neno "Mungu" lina kibainishi, hivyo, kikielekeza kwa nafsi mahususi, Baba. Naye Neno alikuwa kwa (pamoja na) Baba. Kwenye kirai, "naye Neno alikuwako kwa Mungu," neno Mungu halina kibainishi, jambo ambalo, katika muktadha huu, kinachozungumziwa hapo ni sifa za Uungu. Yesu ni Mungu-siyo Baba, lakini bado ni Mwana wa Mungu aliye Mungu, Nafsi ya pili ya Uungu.

Mtume anathibitisha ufahamu huu, kwani *Yohana 1:3, 4* inasema kwamba Bwana Yesu ni Muumba wa vyote vilivyoundwa. Chochote ambacho wakati fulani hakikuwahi kuwepo, lakini hatimaye kikawepo kilikuwa hivyo tu kupitia kwa Yesu, Mungu Muumbaji.

"Tangu milele Bwana Yesu Kristo yuko katika umoja na Baba; Alikuwa kama "sura ya Mungu," sura ya ukuu Wake na enzi, 'mng'aro wa utukufu Wake.'" - Ellen G. White, *Tumaini la Vizazi Vyote*, uk. 7.

Kwa nini ukamilifu wa Uungu wa Kristo ni sehemu muhimu ya teolojia yetu? Tungepoteza nini, ikiwa Yesu angekuwa, kwa namna fulani, kiumbe? Leta jibu lako kwenye darasa siku ya Sabato, na uwe tayari kujadili kwa nini uungu wa milele wa Kristo ni muhimu sana kwa imani yetu.

Neno Aliyefanyika Mwili

Soma Yohana 1:1-3, 14. Aya hizi zinatambia nini kuhusu kile Yesu, Mungu Mwenyewe, alikichofanya - na kwa nini ukweli huu ni wa muhimu sana kuliko ukweli mwingine wowote ambao tungeweza kuujua?

Badala ya Yohana kuianza Injili kwa jina "Yesu" au nafasi yake kama Masihi/Kristo, anaanza kwa istilahi logos. Wakati Yohana alipoandika, falsafa mbalimbali zilitumia istilahi logos kurejelea muundo wa kimantiki wa ulimwengu, au kurejelea dhana ya mantiki na urazini wenyewe.

Vilevile, fundisho la mwanafalsafa wa kale, Plato lilikuwa na ukweli uliogawanyika katika maeneo mawili. Moja likiwa ni milki ya kimbangu na isiyobadilika, ambapo ukamilifu halisi unakaa. Nyingine ikiwa ni milki ya hapa - yenye uharibifu, yenye kubadilika, hali ya wasilisho lenye upungufu la milki iliyo juu, popote ilipodhaniwa kuwepo. (Kamwe, Plato hakujibu swali hilo.) Baadhi ya falsafa zinatambua logos kama msuluhishi wa kinadharia kati ya vilivyo vya milele na vinavyoharibika, vitu vya kidunia hapa.

Yohana anatumia istilahi hii kwa namna iliyo tofauti kabisa. Anasisitiza kwamba ile kweli, neno, siyo dhana fulani ya kimbangu na ya kinadharia inayoelea mahali fulani kati ya mbingu na dunia. Logos ni nafsi: Yesu Kristo, aliyefanyika mwili na kukaa kati yetu (Yohana 1:14).

Kwa Yohana, logos ni Neno la Mungu. Muhimu zaidi, Mungu aliwasiliana; yaani, alijidhihirisha Mwenyewe kwa wanadamu kwa namna iliyokuwa wazi zaidi: Mungu akawa mmoja wetu.

Kwenye Injili ya Yohana, logos inamwakilisha Mungu wa milele, anayeshiriki muda na uwanda(uwazi), anayenena, anayetenda na kuwa na mwingiliano na wanadamu katika kiwango cha mtu mmoja mmoja. Mungu wa milele akawa mwanadamu, na kuwa mmoja wetu.

Kwenye Yohana 1:14 mtume anaonesha kwamba logos "alifanyika mwili, akakaa kwetu." Neno la msingi la Kiyunani, linalotafsiriwa kama akakaa, linamaanisha kuweka hema. Yohana anaonekana kugusia Kutoka 25:8, ambapo Mungu aliwaambia Waisraeli watengeneze mahali patakatifu, muundo wa hema, ili apate kukaa katikati yao. Kwa namna hiyo hiyo, katika hatua ya Mungu kuwa mtu, Yesu, Mwana wa kimbangu wa Mungu, aliingia katika mwili wa kibinadamu, akifunika utukufu Wake ili watu wapate kukutana Naye.

Tafakari juu ya vidokezo vya kile Yohana alichokiandika hapa. Mungu Mwenyewe, Muumbaji, alifanyika mwanadamu, akawa mmoja wetu, na kuishi hapa kati yetu. (Wala bado hatujafikia katika hatua ya Yeye kufa kwa ajili yetu!) Hii inatambia nini kuhusu uhalisia wa upendo wa Mungu kwa ajili ya wanadamu? Kwa nini tupate faraja kubwa hasa kutoka katika kweli hii ya kushangaza?

Kusikia au Kutokulisikia Neno

Soma Yohana 1:9-13. Ni ukweli gani mkali anaouonesha Yohana hapa kuhusu jinsi watu wanavyomwitikia Yesu?

Dibaji, Yohana 1:1-18, inaelezea sio tu kuwa Yesu Kristo ni nani, Neno (*logos*), lakini pia jinsi watu katika ulimwengu walivyohusiana Naye. Katika Yohana 1:9, anaitwa *Nuru ya kweli*, amtiaye nuru kila mtu ajaye duniani. Nuru hiyo inauangazia ulimwengu, na kuufanya ueleweke. Kama C. S. Lewis anavyosema, "Ninaamini katika Ukristo kwa jinsi ninavyoamini kwamba Jua limechomoza, si kwa sababu tu ninaliona, bali kwa sababu kutokana nalo naona kila kitu kingine." — "Is Theology Poetry?" (n. p.: Chuo Kikuu cha Samizdat University, 2014), uk. 15, iliyowasilishwa kwa mara ya kwanza mnamo 1944.

Vilevile, tazama vidokezo vya kile Yohana 1:9 inachosema. Nuru humjia kila mtu, lakini si kila mtu anaikaribisha nuru. Kama tutakavyotazama katika somo la kesho, mada kuu katika Injili ya Yohana ni jinsi gani watu wanampokea au kumkataa Yesu. Mada hiyo inaanzia hapa. Maelezo ya kusikitisha ni kwamba Masihi alikuja kwa watu Wake, watu wa Israeli, na wengi hawakumpokea kama Masihi.

Katika Warumi 9-11, Paulo anashughulikia mada ile ile ya kuhuzunisha, ya Wayahudi wengi kumkataa Yesu. Lakini Paulo haishii kwa maoni hasi, akisema kwa hakika kwamba Wayahudi wengi, pamoja na watu wa mataifa mengine, watamkubali Yesu kama Masihi wao. Kwa kweli, anawaonya Wamataifa wasijisifu dhidi ya Wayahudi. "Kwa maana ikiwa wewe ulikatwa ukatolewa katika mzeituni, ulio mzeituni mwitu kwa asili yake, kisha ukapandikizwa, kinyume cha asili, katika mzeituni ulio mwema, si zaidi sana wale walio wa asili kuweza kupandikizwa katika mzeituni wao wenyewe?" (Rum. 11:24).

Katika hali kama hiyo, Yohana anasema kwamba wote wanaompokea Yesu kama Mwokozi wao watakuwa watoto wa Mungu. Hii hutokea kwa kuliamini Jina Lake. (Taz. Yohana 1:12, 13.)

Hapa kuna uhusiano kati ya utangulizi na hitimisho la Injili hii. Katika Yohana 20:31, mtume anawasilisha hoja ya kwa nini aliandika — ili mpate kuamini kwamba Yesu Ndiye Kristo, Mwana wa Mungu, na kwamba kwa njia hiyo kwa kuamini mpate kuwa na uzima kwa jina Lake. Hivyo, utangulizi na hitimisho vinaunda namna ya umoja. Ni dhana zinazohusiana zinazoambatisha yote yanayotokea baina yao. Kiunganishi hiki kinaelekeza kwenye lengo la jumla la Injili ya Yohana — kwamba watu wataokolewa kwa kumwamini Yesu Kristo kama Mwokozi wao.

Je, maisha yako yamebadilikaje kwa kuwa mwana au binti wa Mungu?

Mada Zinzazojitokeza Tena —Kuamini/Kutoamini

Soma Yohana 3:16 – 21, Yohana 9:35-41, na Yohana 12:36 – 46. Aya hizi zinarudiaje mada ya kuamini/kutokuamini inayoonekana kwenye utangulizi?

Kwenye Injili ya Yohana, wanadamu wanaonekana kugawanyika katika makundi makuu mawili: wale wanaomwamini Yesu na kumkubali Yeye kama Masihi na wale ambao, hali wakiwa na fursa ya kuamini, wanachagua kutoamini.

Kumi na moja kati ya wanafunzi wamo kwenye kundi la kwanza, kama walivyo wengine kama vile Nikodemo (ambaye anaingia kwenye imani taratibu), yule mwanamke pale kisimani, na yule mtu aliyezaliwa kipofu. Kwenye kundi la pili wamo Mafarisayo na makuhani wakuu, watu waliomo kwenye muujiza wa kulishwa kwa watu 5,000 na hata mmoja kati ya wale wanafunzi, Yuda.

Ni ajabu kwamba nomino *pistis* (Neno la Kiyunani limaanishalo imani/kuamini) halionekani kabisa kwenye Injili ya Yohana. Hata hivyo, kitenzi *pisteuō* (*amini*) kinaonekana mara 98, ukilinganisha na jumla ya mara 241 kwenye Agano Jipya lote! Kitenzi hiki, kwa hakika, ni mada kuu kwa Yohana. Matumizi haya ya kitenzi hiki badala ya nomino yanaweza kuelekeza kwenye maana ya muhimu sana ya kuwa Mkristo. Kuwa muumini katika Yesu ni kitu tunachokifanya, nacho hiki kinaelezwa katika namna tunavyoishi na wala sio katika imani zilizokubaliwa. Kama tujuavyo, mwovu anamwamini Yesu pia. (*taz. Yakobo 2:19*).

Katika kitabu cha Yohana, tofauti kuu kati ya makundi hayo mawili ni namna wanavyohusiana na Yesu. Waumini, au wale wanaofikia hatua ya kuamini, huwa wanakuwa wazi Kwake, hata pale anapowakabili au kuwakemea. Huwa wanamjia Yesu na hawakimbii. Yeye Ndiye nuru inayong'aa juu yao. Na kwa imani, kwa kuamini, wanakuwa watoto wa Mungu.

Kwa upande mwingine, wasioamini, dhahiri kabisa, huwa wanamjia Bwana Yesu ili wapambane dhidi Yake. Wanaelezwa kwa sifa ya kupenda giza badala ya nuru. Wanaona kuwa kauli Zake ni ngumu kuzikubali au wanamwona kuwa Yeye anavunja mapokeo ya zamani na pia kwamba hafikii matarajio yao. Wanasimama wakimhukumu Yeye badala ya kuruhusu nuru Yake iwapime na kuwahukumu wao. Kwa kweli, mtazamo huu, ulionekana tena na tena kwa viongozi wa kidini, ambao kimsingi, kama viongozi wa kiroho wa taifa, walipaswa kuwa wa kwanza kumkubali Yesu.

Je, ni kwa namna gani huwa unaishi kulingana na imani yako katika Yesu, kinyume na kushikilia tu kauli ya kisomi kuhusu Yeye kama Masihi? Kwa nini ni muhimu kujua tofauti hiyo? (tazama Mt. 7:21-23.)

Mada Zinzazojitokeza Tena – Utukufu

Soma Yohana 17:1-5. Yesu alimaanisha nini aliposema, “Baba, saa imekwisha kufika. Mtukuze Mwanao, ili Mwana wako naye akutukuze wewe?”

Somo la jana liliweka mtazamo kwenye kisa cha kibinadamu, cha kidunia, cha Injili ya Yohana na mgongano wake na namna ya mwingiliano wake kati ya watu, daima kikizungukia katika suala la kwamba Yesu ni nani na kile anachofanya. Somo letu la leo linalenga katika kisa cha uungu, cha kiulimwengu, kinachopatikana pia katika Yohana.

Dibaji inaanza na kisa hicho cha kiulimwengu. Yesu anawasilishwa kama Mwana (ambaye ni Mungu) wa Mungu, Muumbaji wa ulimwengu wote. Kwa mara nyingine, chochote ambacho wakati fulani hakikuwahi kuwepo lakini kikaja kuwepo kilikuwa hivyo tu kupitia kwa Yesu. “Vyote vilifanyika kwa huyo; wala pasipo yeye hakikufanyika cho chote kilichofanyika” (Yohana 1:3). Lakini inaendelea kutambua utukufu wa kuwa Kwake mwanadamu katika hali ya Mungu kuwa mtu (Yohana 1:14). Yohana anatumia maneno utukufu (doxa: hali ya kung’aa, fahari, sifa, heshima) na kutukiza (doxazō: kusifu, heshima, sifu sana, tukiza) katika kuzungumzia kupokea heshima kutoka kwa watu na kupokea heshima au utukufu kutoka kwa Mungu.

Katika Yohana, wazo la kumtukiza Yesu limeunganishwa na wazo la saa Yake; yaani, wakati wa kufa Kwake (linganisha na Yohana 2:4, Yohana 7:30; Yohana 8:20, Yohana 12:23–27, Yohana 13:1, Yohana 16:32, na Yohana 17:1). Msalaba ni saa Yake ya utukufu.

Wazo hili ni fumbo linaloonekana kuwa kinyume kabisa kwa sababu kusulubiwa ndiyo iliyokuwa njia ya aibu na fedheha zaidi ya utekelezaji wa adhabu ya kifo katika ulimwengu wa Rumi ya kale. Hali hii ya tofauti ajabu, Mungu kwenye msalaba, inadhihirisha mwingiliano wa kisa cha njama ya kibinadamu na kisa cha Mungu.

Kwa kiwango cha kibinadamu, Yesu alikufa kwa uchungu, mhalifu aliyedharauliwa akiwa dhaifu akalia, “ ‘Mungu Wangu, Mungu Wangu, mbona Umeniacha?’ ” Upande huu wa kibinadamu, wenye giza wa msalaba umeoneshwa hasa katika kitabu cha Mathayo na Marko (Mt. 27:46, Marko 15:34).

Lakini upande wa utukufu wa msalaba umeoneshwa hasa katika Luka na Yohana (Luka 23:32–47, Yoh. 19:25–30). Ni mahali pa wokovu, pa rehema, na mahali ambapo Mwana wa Mungu anajikabidhi kwa Baba Yake.

Jambo lililo kinyume kiasi gani: Utukufu mkuu wa Mungu unadhihirishwa katika aibu Yake kuu— akiwa amebeba dhambi za ulimwengu ndani Yake.

Hebu fikiria maana ya jambo hili, kuwa lilihitaji hatua kali namna hii, Mungu Mwenyewe msalabani, kutuokoa kutoka dhambini. Hili linatambiaje juu ya jinsi dhambi ilivyo mbaya hasa?

Jifunze Zaidi: Soma Ellen G. White, "Mungu Pamoja Nasi," (Sura ya 1) uk. 7 – 15, katika *Tumaini la Vizazi Vyote*.

"Bwana, Yesu Kristo, Mwana wa Mungu, alikuwepo tangu milele, nafsi bainifu, na bado akiwa mmoja pamoja na Baba. Alikuwa na utukufu uliong'ara zaidi wa mbinguni. Alikuwa amiri wa majeshi ya kimbingu, naye alipokea heshima kuu na ibada kama haki Yake. Hii haikuwa hali ya kumnyang'anya Mungu (Mit. 8:22-27 imenukuliwa).

"Kuna nuru na utukufu katika ukweli kwamba Kristo alikuwa Mmoja na Baba kabla ya kuwekwa kwa msingi wa ulimwengu. Hii ndiyo nuru inayong'aa gizani, ikionekana kwa ufahari na utukufu wa asili wa Mungu. Ukweli huu, ambao ni wa ajabu kwa wenyewe, unaelezea kweli zingine za ajabu na ambazo kwa namna nyingine hazielezeki, wakati ikiwa imezingwa na nuru isiyoingilika na isiyo rahisi kuelezeka." – Ellen G. White, *Comments, The Seventh-day Adventist Bible Commentary*, gombo la 5, uk. 1126.

"Yesu amesema, 'Nami nikiinuliwa juu ya nchi, nitawavuta wote kwangu.' Yohana 12:32. Sharti Kristo adhihirishwe kwa mwenye dhambi kama Mwokozi anayekufa kwa ajili ya dhambi za ulimwengu; na tunapodumu kumtazama Mwana kondoo wa Mungu kwenye msalaba wa Kalvari, siri ya ukombozi inaanza kufunuliwa mawazoni mwetu na wema wa Mungu unatuongoza hadi katika toba. Katika kufa kwa ajili ya wenye dhambi, Kristo alidhihirisha upendo kuzidi kifani; na mwenye dhambi anapotazama upendo huu, hilo hulainisha moyo wake, hugusa akili yake na kuchochea toba moyoni...Wakati wowote [watu] wanapojitahidi kufanya matengenezo, kutokana na shauku ya dhati ya kutenda haki, ni nguvu ya Kristo inayowavuta. Mvuto ambao bila kutambua unafanya kazi rohoni, na dhamiri huamshwa na mwenendo wa nje wa maisha hurekebisha. Na kama Kristo anavyowavuta kuutazama msalaba Wake, kumwona Yeye ambaye dhambi zao zimemchoma, amri inakuwa imefikia mahali pake kwenye dhamiri." – Ellen G. White, *Steps to Christ*, uk. 26, 27.

Maswali ya Majadiliano:

1. Kwa nini Yohana alianza kujadili juu ya Yesu katika nafasi Yake kama Muumbaji? Hii inatuambia nini kuhusu umuhimu wa Uumbaji katika teolojia yote? Kwa nini basi, ni muhimu kwamba tuwe na uelewa sahihi wa Uumbaji, kama ulivyodhihirishwa katika Maandiko?

2. Tumia muda zaidi katika swali lililoulizwa mwishoni mwa somo la Jumapili. Kitu gani kinachotokea msalabani ikiwa, badala ya Mungu aliye wa milele kufa hapo, kiumbe ndiye angekufa? Tunapoteza nini ikiwa Yesu angekuwa kiumbe kingine chochote tofauti na Mungu wa milele?